

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1628/2019
26.09.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Весна Голубовић адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Јелена Лакићевић Шили адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 339/18 од 17.12.2018. године, у седници већа одржаној дана 26.09.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 339/18 од 17.12.2018. године у делу првог става изреке тако што **СЕ ОДБИЈАЈУ** као неосноване жалбе туженог и **ПОТВРЂУЈУ** пресуда Основног суда у Зрењанину П2 872/2017 од 05.03.2018. године у ставу првом, делу става другог - у погледу обавезе туженог да плаћа издржавање за малолетну ВВ почев од дана предаје детета тужиљи, делу става трећег - у погледу утврђења да престаје обавеза тужиље да плаћа издржавање за малолетну ВВ почев од дана када јој дете буде предато, ставу четвртном, петом и шестом изреке, као и допунска пресуда Основног суда у Зрењанину П2 872/2017 од 15.08.2018. године, док се у преосталом делу - у погледу обавезе туженог да плаћа издржавање од 01.05.2015. године до дана предаје детета тужиљи и у погледу престанка обавезе тужиље да плаћа издржавање малолетном детету од 01.05.2015. године до дана када јој дете буде предато и одлуке о трошковима поступка, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 339/18 од 17.12.2018. године **ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Зрењанину П2 872/2017 од 05.03.2018. године, ставом првим изреке, измењена је пресуда Основног суда у Зрењанину П2 841/2013 од 15.09.2014. године и заједничко малолетно дете странака ВВ, рођена ...2013. године у ... поверена мајци - тужиљи АА из ... на самостално вршење родитељског права. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да на име

доприноса за издржавање малолетне ВВ месечно плаћа 30% од зараде коју остварује умањене за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање почев од 01.05.2015. године па убудуће док за то постоје законски услови, до 10-ог у месецу за текући месец са законском затезном каматом у случају доцње, као и да све доспеле а неисплаћене рате плати одједном у року од 15 дана са законском затезном каматом почев од доспелости сваке рате до исплате. Ставом трећим изреке, утврђено је да престаје обавеза тужиље да плаћа месечно 8.000,00 динара на име доприноса за дечије издржавање на начин утврђен пресудом Основног суда у Зрењанину П2 841/2013 од 15.09.2014. године, почев од 01.05.2015. године. Ставом четвртим изреке, уређен је начин одржавања личних односа малолетне ВВ и туженог ББ, а ставом петим изреке наложено тужиљи да омогући туженом преузимање малолетне ВВ у наведеним терминима. Ставом шестим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Допунском пресудом Основног суда у Зрењанину П2 872/2017 од 15.08.2018. године наложено је туженом да малолетну ВВ из ... одмах преда тужиљи на самостално вршење родитељског права.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 339/18 од 17.12.2018. године, ставом првим изреке, жалба туженог је усвојена и пресуда Основног суда у Зрењанину П2 872/2017 од 05.03.2018. године и допунска пресуда Основног суда у Зрењанину П2 872/2017 од 15.08.2018. године преиначене тако што је тужбени захтев којим је тражена измена одлуке о вршењу родитељског права над малолетном ВВ из ..., рођеном ...2013. године, садржана у пресуди Основног суда у Зрењанину П2 842/2013 од 15.09.2014. године (на наичн да се малолетно дете повери мајци на самостално вршење родитељског права, тужени обавезе на плаћање доприноса у издржавању малолетног детета, утврди престанак обавезе мајке да доприноси издржавању малолетног детета и уреди начин одржавања личних односа малолетног детета и туженог), одбијен. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију са предлогом да се иста одбије као неоснована, а тужиља обавезе на накнаду трошкова поступка по том ванредном правном леку.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да је тужиљина ревизија делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази

по службеној дужности. Разлози ревизије - да је тужила у уводу другостепене пресуде означена презименом АА1 (уместо АА) и да је изреком те пресуде одбијен захтев да се тужилац (уместо тужени) обавезе на плаћање издржавања, не представљају битне повреде одредаба парничног поступка на које се тужила позива, већ очигледне грешке у писању које се могу отклонити на начин прописан чланом 362. ЗПП који се на основу члана 385. тог закона сходно примењује у поступку пред другостепеним судом.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су родитељи малолетне ВВ, рођене ...2013. године. Тужила и тужени су кратко време по рођењу детета живели у ванбрачној заједници која је прекинута током априла 2013. године. По прекиду ове заједнице дете је остало да живи са туженим и његовом мајком. Тужила је након порођаја оболела од тешког облика постпорођајне депресије, због чега се лечила хоспитално (од 30.04. до 02.05.2013. године) и у дневној болници (до краја августа 2013. године), а затим у кућним условима. Правноснажном пресудом Основног суда у Зрењанину П2 841/13 од 15.09.2014. године одлучено је да ће тужени самостално вршити родитељско право, уређен је начин одржавања личних односа детета и тужиле и утврђена тужилина обавеза издржавања. Лични односи детета и тужиле одржавани су на начин одређен наведеном судском одлуком и без већих проблема. Дете је прихватило одласке код мајке и добро се адаптирало на њено породично окружење. Остварени контакти у одређеном временском периоду омогућили су детету да изгради одређена емотивна искуства, у потпуности прихвати мајку и да добро функционише у њеном породичном окружењу. Због тога је начин одржавања личних односа промењен (решењем од 21.07.2015. године, донетим у овом поступку, одређена је привремена мера по којој ће дете одржавати личне односе са мајком сваке седмице од 11 сати у среду до 11 сати у четвртак и наизменично суботом и недељом од 11 сати до 11 сати следећег дана). Тужила актуелно нема знакова трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености, а не показује ни елементе заосталог душевног развоја. Она редовно одлази на контролне прегледе, евидентна је задовољавајућа ремисија и терапија смањена на минималну дозу. Тужила је свесна неопходности сталне контроле и у томе је врло дисциплинована. И тужени актуелно нема знаке трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености нити постоје елементи заосталог душевног развоја. На психолошком плану показује ригидност, крут став у социјалном и хладан у партнерским односима, са потребом за контролом објекта. И поред поремећених односа, обележених одсуством основне комуникације и размене информација, као и међусобним оптужбама, странке имају очувану родитељску подобност и способне су за вршење родитељског права. У родитељској улози испољавају капацитете за препознавање и испуњавање базичних и развојних емоционалних потреба детета. Тужилин васпитни стил је флексибилнији, она је ширих погледа када су у питању потребе детета и могућности њиховог задовољавања, подстицајнија је када је у питању развој детета. Она улогу мајке обавља спонтано и без проблема, у њеном стану се дете осећа лежерно, познаје све просторије и оставља утисак детета које се осећа пријатно. Однос туженог и малолетног детета је превасходно усмерен на

задовољавање њених основних потреба, а тужени није у довољној мери сензитиван за активности које подстичу развој дететове креативности. Малолетна ВВ је изградила топао однос са мајком, у узрасту је када јој је мајка још увек веома потребна и када је мајчинска фигура изузетно важна за њен психички развој. Тужилца поседује вештине потребне за успешно вршење родитељског права, а њен флексибилнији и отворенији однос је подобнији за будући развој и одрастање детета, које ће се уз мајку развити у особу са тим особинама веома важним за превазилажење будућих проблема и препрека. Малолетно дете странака има веома леп однос и са тужилиним емотивним партнером и његовом децом из претходног брака, нарочито сином који је сличног узраста.

Тужилца је рођена 1982. године. По занимању је ... и сада је запослена у привредном друштву чији је оснивач њен емотивни партнер. Радом у том привредном друштву остварује зараду у износу од око 35.000,00 динара месечно. Живи у трособном стану на којем је власница. Тужени је рођен 1974. године. По занимању је Запослен је и остварује месечну зараду у износу од око 124.000,00 динара. Осим зараде нема других извора прихода, а од имовине поседује два путничка возила старости осам и петнаест година. Живи са мајком – пензионерком, која има месечна примања у износу од око 34.000,00 динара, у породичној кући власништва његове мајке. У тој кући малолетна ВВ има посебну опремљену собу.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је изменио раније донету одлуку о вршењу родитељског права - поверио малолетно дете тужилци на самостално вршење родитељског права, уредио начин одржавања личних односа детета и туженог, обавезао туженог да доприноси издржавању детета и утврдио да је таква обавеза тужилце престала, а допунском пресудом наложио туженом да одмах дете преда тужилци. По налажењу тог суда, иако оба родитеља имају очувану родитељску способност и живе у стамбеним и материјалним приликама у којима могу задовољити све потребе малолетног детета, стекли су се услови за измену одлуке о вршењу родитељског права јер је тужилин васпитни стил флексибилнији, она је ширих погледа када су у питању потребе детета и могућности њиховог задовољавања, подстицајнији је родитељ по питању развоја детета које је у узрасту када јој је мајка веома потребна, а мајчинска фигура изузетно важна за њен психички развој.

Другостепени суд је усвојио жалбу туженог и преиначио првостепену пресуду. По налажењу тог суда, у овом спору се не одлучује ком родитељу ће дете бити поверено на вршење родитељског права јер је о томе већ правноснажно одлучено, већ о измени раније донете одлуке о вршењу родитељског права. Тужени је све време од доношења претходне судске одлуке успешно вршио родитељску улогу - дете је здраво, лепо васпитано, социјално укључено и има позитиван однос према оба родитеља. Родитељска подобност туженог није ничим доведена у питање, ни орган старатељства ни вештаци нису пронашли патолошке елементе или проблеме у његовој породици и његовом односу према детету, а сасвим је животно да се, у ситуацији када је остао са бебом старом месец и по

дана, обрати за помоћ мајци. По становишту тог суда, разлози због којих је нижестепени суд закључио да су се стекли услови за измену одлуке о вршењу родитељског права нису и не могу бити кључни у ситуацији када тужени на правилан и задовољавајући начин врши функцију родитеља, када је дете навикло на средину у којој се налази и у тој средини осећа заштићено и сигурно, а за оца је емотивно везана. Из тих разлога другостепени суд је закључио да је најбољи интерес детета да се не издваја из очеве породице јер за то не постоје објективни и ваљани разлози - дете са оцем живи од рођења, а неспоран значај мајке за одрастање и развој детета може бити постигнут проширењем начина одржавања личних односа.

По налажењу Врховног касационог суда, побијана другостепена пресуда је у погледу одлуке о вршењу родитељског права заснована на погрешној примени материјалног права.

Одлука о самосталном вршењу родитељског права донета у складу са чланом 77. став 3. Породичног закона, може се изменити ако су у међувремену наступиле околности које оправдавају измену такве одлуке и ако је то у најбољем интересу детета (члан 6. став 1. и члан 266. став 1. Породичног закона). Спор за измену одлуке о вршењу родитељског права је спор о вршењу родитељског права, уређен члановима 261-273 Породичног закона, у којем се утврђује постојање промењених околности и цени њихов значај за измену раније правноснажне одлуке о вршењу родитељског права са аспекта најбољег интереса детета.

Правноснажна пресуда Основног суда у Зрењанину П2 841/13 од 15.09.2014. године донета је у специфичној животној ситуацији насталој након рођења детета, када је тужила због тешког облика постпорођајне депресије напустила успостављену заједницу живота са туженим и тек рођено дете. Уважавајући такву животну ситуацију, нарочито околност да тужила није била укључена у непосредну бригу о детету и да време које је проводила са њом није било довољно да се развије однос међусобног поверења, определили су суд да најбољи интерес детета тада заштити одређивањем туженог као родитеља који ће самостално вршити родитељско право, јер је он то фактички и чинио све до доношења те одлуке.

По доношењу означене судске одлуке наступиле су промењене околности. Према налазу Института за ментално здравље код тужиле нема знакова трајне или привремене душевне болести, привремене душевне поремећености или заосталог душевног развоја (уочена реактивна депресија је умереног интензитета и не утиче на њено функционисање). Тужила је оствареним контактима изградила емотивни однос са дететом, које је у потпуности прихватило мајку и њено породично окружење. Стручно мишљење органа старатељства и мишљење вештака, дати у складу са чланом 270. Породичног закона, је да би у таквој ситуацији родитељско право требало самостално да врши тужила. Овакво мишљење заснива се на чињеници да је детету, с`обзиром на узраст и пол, мајка још увек потребна и да је мајчинска фигура изузетно важна за њен психички

развој, али и чињеници да је тужиља процењена као топлији родитељ, флексибилнија и спонтанија у односу са дететом, ширих погледа када су у питању њене потребе и могућности њиховог задовољавања, те самосталнија у кризи о детету.

Прибављеним стручним мишљењем органа старатељства и мишљењем вештака није доведена у сумњу родитељска подобност туженог ни начин на који је он до сада вршио родитељско право. Међутим, измењене околности - побољшање здравственог стања тужиље, успостављање односа са дететом, значај мајке за дете женског пола и узраста од шест година, могућност тужиље да поред основних и базичних потреба задовољи и друге потребе детета, и по схватању овог суда оправдавају измену одлуке о вршењу родитељског права. Стручним мишљењем органа старатељства и мишљењима вештака није контраиндиковано измештање детета из досадашњег породичног окружења у породично окружење мајке јер је утврђено да је дете то окружење у потпуности прихватило.

Измена одлуке о вршењу родитељског права има за последицу и измену одлуке о обавези издржавања малолетног детета и начину одржавања личних односа са родитељем са којим не живи. Одлука о обавези туженог да доприноси издржавању детета и њеној висини заснована је на правилној примени чланова 154. став 1, 160. и 162. став 1. и 2. Породичног закона. Међутим, није правилно одлучено о томе када настаје обавеза туженог да издржава дете, односно када следствено томе престаје таква обавеза тужиље установљена претходном правноснажном одлуком суда. По налажењу Врховног касационог суда, то није 01.05.2015. године, већ онај дан када дете буде предато тужиљи.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. и члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Трошкови туженог за одговор на ревизију, по оцени Врховног касационог суда, нису били неопходни за вођење ове парнице због чега је, применом члана 165. став 1. и 2. у вези члана 154. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић